

Отже, для збереження пам'яток, які зараховані до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, потрібні бюджетні кошти і допомога міжнародної спільноти, ну і участь меценатів у відродженні цих національних пам'яток, які є Всесвітньою спадщиною ЮНЕСКО. Адже тільки розумна людина може вберегти пам'ятки всесвітнього значення на території України [4 с. 177].

Список використаних джерел:

1. Підручник Світова спадщина ЮНЕСКО в Україні. Роман Маленков. Київ, 2021. 240 с.
2. Учбовий матеріал. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/1725/vsesvitnya-spadshhina-yunesko-v-ukraini-yaki-miscya-tocno-zaslugovuyut-na-uvagu>
3. Учбовий матеріал. URL: <https://library.vn.ua/news-and-events/novini/serpen-2021/svitova-spadshhina-yunesko-v-ukraini>

Кутакова Дар'я,
здобувачка, 242 Туризм і рекреація
Науковий керівник: Любчук Ольга, д.держ.упр, професор
ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

ПЕТРИКІВСЬКИЙ РОЗПИС – ТУРИСТИЧНА ПРИНАДА УКРАЇНИ ТА ВСЕСВІТНЯ СПАДЩИНА ЮНЕСКО

Ми живемо у світі, який неймовірно швидко змінюється та постійно створює безпрецедентні виклики. Культурні зміни також є лінійними, і їх важко передбачити. Чим швидше відбуваються протилежні негативні зміни, тим більше нам потрібно розвивати свої творчі, а часто й унікальні здібності, щоб опанувати збереження та розвиток кращих самобутніх народних традицій, а також перетворення їх на мальовничий спосіб поширення та зміцнення людства. В своїй історії буття українці, не зважаючи ні на складнощі, ні на голод, ні на інші випробування, завжди прагнули створювати красу навколо себе та розвивати самобутні осередки народного мистецтва, які сформували неповторний культурний простір України. Серед таких осередків, які збереглися до сьогодні, завдяки творчості поколінь, талановитих народних майстрів є селище Петриківка – всесвітньо відома скарбниця художнього розпису.

Що стало генезом петриківського розпису-всесвітньо відомої спадщини ЮНЕСКО? З давніх-давен кожна сім'я оточувала себе знаками- оберегами. Вони походили ще з епохи матріархату, коли духовне стояло над матеріальним. Наші предки були тісно пов'язані зі Всесвітом, для них він був календарем життя, розповідав про природу його таємниці і можливості, наділяв людей мудрістю і знаннями. Вони, у свою чергу, зафіксували ці знання за допомогою знаків-символів.

Раніше кожний край, поселення України, мало власний унікальний стиль знакової-символічної системи. За допомогою якого мешканці розписували свої оселі всередині і зовні. Це різностилля було пов'язано з тим, де було розташоване село: на горі, під горою, чи просто на рівнині; побіля річки або лісу; яка там була флора і фауна. Усі ці відмінні кліматичні умови створювали середовище існування села, тим самим формуючи стилеві особливості розпису. Українці споконвіку надавали велике значення природі, а саме вони вели спостереження впродовж року та двічі на рік позначали зміни за допомогою знаків. Уперше – після зимового сонцестояння, а вдруге – під час літнього сонцестояння. Саме тому наші пращури двічі на рік білили хату прикрашаючи її різноманітними знаковими розписами відповідно до періоду року. Це означало зміни та прихід нового у житті, тому важливо було підготувати свою оселю.

Традиції петриківського розпису беруть свій початок від настінних розписів поширених в Україні з доісторичних часів виникнення праматері архікультури – білої селянської хати-мазанки. Петриківський розпис відображає духовну єдність людини з природою та презентує

ідею циклічності життя, що має вияв, як у традиції щороку заново розписувати хату, так і в самих композиціях розписів та їхній символіці. Його сяюча палітра, заснована на гармонійному поєднанні основних кольорів спектру, приховує в собі магічний образ сонячного проміння. Не менш цікавою є символіка розпису. Так композиція букет-вазон – це одвічний образ квітучого дерева життя; лишва (фриз) символізує нескінченність; квітка-вершина краси природи, її апогей; калина – символ дівочої вроди; мальва – прообраз козацької доблесті; дуб – вияв сили та мужності; зображення птаха – знак гармонії, світла, щастя; півник знаменує пробудження, відродження; зозуля – уособлює таємницю вічного плину часу. Сам же петриківський розпис, мав особливе магічне значення оберегу.

Покоління майстрів накопичували досвід віками. Це забезпечило формування самобутніх мистецьких традицій і професійних засад, а не лише певної малярської форми. Традиція петриківського розпису являє собою широко універсальний творчий метод, заснований на національному народному світогляді. Це дозволяє вільно виражати унікальну особистість майстра, його неповторну індивідуальність.

У другій половині XIX ст. в петриківському розписі переважають нові матеріали. Настінні малюнки, які здавна створювали саморобними барвниками та соками рослин, перенесли зі стіни на папір, а барвники замінили фабричними аніліновими фарбами з традиційним додаванням яєчного жовтка. З часом петриківський розпис зі стін хат та малюнків на папері переходив і до побуту. Розписували усе: посуд, меблі, гончарні вироби, скрині, дитячі колиски. Під умілими руками петриківських майстрів на очах розквітають прості речі побуту кожного українця. Ці чудові жінки володіють надзвичайним почуттям гармонії, поєднуючи квіти в чарівні букети. В їх дизайні відчуваються унікальність кожної квітки. А ось непомітним і легким помахом пензля майстри з фризу змалювали «цибульки» та «кучерявки». І мудра простота декоративного орнаменту заворожує своєю водночас мінімалістичністю та пишністю.

Саме так, простий декоративний розпис з маленького села на Дніпропетровщині зробив відомий на всю Україну центр унікального мистецтва. До Петриківки на ярмарки з'їжджалися зі всієї України. Виконані на папері розписи, так звані в петриківці «мальовки», посідали визначне традиційне місце в інтер'єрі і високо цінувалися за свою майстерність по всій Україні. Велика народна традиція настінного розпису в Петриківці продовжувалася старшим поколінням аж до початку 1940-х років. У другій половині XX століття в Петриківці унікальним явищем ідентичного народного розпису який дійшов до нас, як традиційна мальовка, постає творчість трьох найстарших майстрів: Параски Миколаївни Павленко, Ірини (Оришки) Улянівни Пилипенко та Надії Аврамівни Білокінь.

Згодом академіки та науковці почали вивчати петриківський розпис. Першим був відомий історик – Дмитро Іванович Яворницький. У 1903 р. вчений під час подорожі Катеринославщиною в селі Мишулін Ріг, що недалеко від Верхньодніпровська, історик був здивований красою декоративних розписів на стінах будівель і невдовзі в «Віснику Катеринославського земства» з'явилася його стаття, де було описано, як його захопив звичай українок розписувати свої хати зовні і всередині різноманітними квітами та кольоровими візерунками. Згодом Дмитро Яворницький зрозумів важливість для вітчизняної науки та народного художнього мистецтва і відправляє у відрядження художника Василя Строменко. Той фотографує візерунки та змалює кольорові оригінали. Так було створено перший альбом орнаментів і вчений відкрив світу Петриківку.

В 1905 р. експозицію катеринославського музею прикрасили різнокольорові предмети з петриківським розписом. Почали влаштовувати багато виставок присвячених розпису, видавалася література, зростав загальний інтерес до українського народного декоративно-прикладного мистецтва, яке базувалося на духовних традиціях, наголошуючи на естетиці, віруваннях, звичаях, обрядовій та моральній складовій українського народу та становило важлива частина вітчизняної та світової культури. А творчість петриківчан сприяла широкому визнанню далеко за межами нашої країни й стала мистецькою візитівкою України.

Всесвітнє визнання петриківський декоративний розпис офіційно отримав 15 грудня 2013 року коли ЮНЕСКО було занесено його до репрезентативного списку нематеріальної спадщини людства. Такому визнанню сприяла творчість українських народних майстрів самобутнього декоративного розпису, що невинно творили і продовжують творити задля української ідентичності.

Список використаних джерел:

1. Білоусів Є.В. Петриківка - перлина України. Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2014. 160 с.
2. Гарькава Т. Петриківський декоративний розпис: підручник. Дніпро: ЛІРА, 2017. 220 с.
3. Петриківський розпис. *Каталог творів народних майстринь Параски Павленко, Ірини Пилипенко та Надії Білокінь / Упорядник Андрій Пікуш. Дніпро. 2015. 56 с.*

Мороз Вікторія,
здобувач, 101 Екологія
Науковий керівник: Архипова Людмила, д.т.н., професор
Івано-Франківський національний технічний університет нафти й газу

ТУРИСТИЧНО-ПІЗНАВАЛЬНИЙ МАРШРУТ СПАДЩИНОЮ ЮНЕСКО «ДЕРЕВ'ЯНІ ЦЕРКВИ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ В ПОЛЬЩІ ТА УКРАЇНІ» НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Дерев'яні церкви Карпатського регіону Польщі та України – це унікальна група дерев'яних церков історичної цінності, які були внесені до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО на 37-й сесії Комітету всесвітньої спадщини ЮНЕСКО в Камбоджі 21 червня 2013 року. До списку увійшли 16 українських церков, вісім з яких знаходяться в Польщі та вісім в Україні. Церкви представляють такі архітектурні типи: гуцульський (Україна), галицький (чотири в Україні та два в Польщі), бойківський (два в Україні та один у Польщі) та лемківський (п'ять у Польщі) [1].

Об'єкти вважаються автентичними з точки зору розташування, призначення та функції, 13 із них досі використовуються як церкви, а 3 інших – Радруж, Рогатин та Дрогобич – залишаються недоторканими як музеї. Крім того, автентичність матеріалів залишається високою завдяки ретельній реставрації дерев'яних конструкцій протягом багатьох років традиційними методами. Мистецтво має високий ступінь автентичності, а дерев'яний зовнішній вигляд даху та стін потребує заміни кожні 20-30 років, але в більшості випадків був належним чином відреставрований.

Враховуючи, що регулярна заміна облицювання стін є частиною поточної програми технічного обслуговування, постійні технічні знання, пов'язані з технологією та продуктивністю, є важливою вимогою для підтримки продуктивності та автентичності технічного обслуговування в майбутньому [2].

На території сучасної України знаходиться 8 церков, а саме церква Святого Духа, що в селі Потелич на Львівщині, збудували її в 1502 р. на місці церкви Бориса і Гліба, яка була спалена татарами. Дана церква є двоверха, тризрубна та периметром 18,3 м на 7 м, з двоярусним іконостасом. Храм часто реставрували, а у 1972 рр. відновили стінопис та превели її до первісного виду [3]. До цього списку ЮНЕСКО також входить церква Собору Пресвятої Богородиці яка знаходиться в с. Матків в Львівській області. Датується будівництво церкви 1838 р., та є пам'яткою бойківської архітектури та монументального мистецтва [4]. Третьою в списку є Церква Пресвятої Трійці м. Жовква на Львівщині, побудована в 1720 році, проте її два рази перебудували після пожеж у 1601 та 1719 рр.

До Списку спадщини ще належать церква Святого Юрія м. Дрогобич побудована близько XV – початку XVI ст., та належить до відділу дерев'яної архітектури музею «Дрогобиччина»[5]; церква Святого духа або Церква Зішестя Святого Духа, м. Рогатин, точної дати спорудження немає, приблизно вказують 1598 або між 1644-1654 рр., в XIX ст. вважалася